

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра української та класичних мов

**КОМУНІКАТИВНИЙ ДИСКУРС:
НАУКОВА РЕЦЕПЦІЯ
І СТРАТЕГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,**

*присвяченої 160-річчю
від дня народження Івана Франка*

07 – 08 квітня 2016 року

м. Київ

кожному реченні молитви вербальний позитив перемагає вербальний негатив. На такий тип семантичної репрезентації накладається й дифузна емотивна кореляція, що базується на зрощенні емоцій.

За таких умов достовірність смислового наповнення парцельованих конструктів перевіряється не на основі розмірковувань над кожною частиною фрази, а на основі цілісних уявлень про добро і зло, що відповідає правопівкульній активації інформаційної обробки. Водночас текстова репрезентація важливої для конфесії інформації у структурах сугестивного синтаксису дає змогу суттєво полегшити її проникнення у свідомість. За умов постійного повторення текстів реципієнтом така інформація накопичується й стає підґрунтям для імплікації експансивних мисленневих побудов, які розпізнаються як свої власні. Цьому сприяють і змінені стани свідомості (стрес, страх, емоційне збудження тощо), які часто вмотивовують саме звернення до молитви. Нагромаджуючи позитив чи негатив, ці цілісності тиснуть на сприйняття реципієнта й латентно формують конативні реакції – бажання солідаризуватися чи, навпаки, – дистанціюватися, хоч поведінкова рефлексія може мати й відтермінований характер.

Результати. Молитви геологічно споріднені з іншими сугестивними текстами за ознакою наявності в них механізмів латентної вербальної дії. Зокрема, механізми прихованого впливу були виявлені на рівні лексико-синтаксичної експлікації українськомовної молитви.

Висновки: синтаксис молитви закорінений у різні типи речень, але їх семантика формується парадигмою однотипно оформлених компонентів. Це дає змогу спрогнозувати їх сприйняття не через логічний аналіз підпорядкування частин, а на основі семантичної цілісності. Терапевтичний вплив молитви забезпечується інтенсифікацією лексико-семантичного позитиву. Нагромадження вербального позитиву забезпечують парцельовані конструкції з різними типами семантичних комплексів.

Результати дослідження можуть бути верифіковані при створенні сугестивних текстів в інших прагматичних дискурсах. Це відкриває *перспективи* подальших наукових розвідок у визначеному напрямі.

КОВАЛИНСЬКА Інна

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Дослідники Х. Арслан та Ж. Ратьє [1] аналізують концепти бікультурної, крос-культурної, інтеркультурної, мультикультурної, плюрикультурної і транскультурної освіти, визначаючи, чи можна вважати усі ці терміни синонімами поняття «мультикультурна освіта». За висновками, яких вони дійшли у своїй фундаментальній праці «Мультикультурна освіта: від теорії до практики» (Multicultural Education: From Theory to Practice), ці поняття не є тотожними, і їх вживання має обмежитися певними окремими контекстами.

Бі-культуралізм визначається як присутність двох різних культур в одному й тому ж регіоні. Особистість може бути моно- і бікультурною, і найчастіше бікультурна особистість стає білінгвальною. Бікультуралізм означає змішування або множинність, а по відношенню до індивіда – здатність функціонувати принаймні у двох різних культурних групах. Бі-культурна освіта визначається як «стратегія забезпечення навчання у двох культурних вимірах» [2]. Поняття «крос-культурний» означає такий, що має відношення ідентифікації та аналізу характеристик людської поведінки у різному культурному, географічному чи соціальному оточенні» [3]. Інше визначення надає розуміння поняття «крос-культурний»

«як такого, що стосується двох або більшої кількості культур водночас, або такого, що порівнює дві культури» [4]. У контексті освіти крос-культурний означає навчання щодо декількох різних культур окремо, без їхньої взаємодії. Крос-культуралізм базується на тому, що одна культура має переваги над іншою, що призводить до непорозуміння, розвитку міжкультурних конфліктів тощо. Узагальнюючи, можна визначити поняття «крос-культурний» як навчання індивідів, що змушені певний час знаходитися у чужому для них культурному середовищі, пізніше повертаючись до власної культури. Тобто, поняття «крос-культурна освіта» має означати навчання по типу сегрегації культурних меншин та, відповідно, недостатній рівень доступу до освітніх послуг. Словник Вебстера визначає поняття «інтеркультурний» у контексті освіти як такий, що має відношення до навчання представників різних культур, що стосується різних культур або представляє різні культури [5].

Дослідники застерігають, що терміни «крос-культурний» та «інтеркультурний» не можуть вживатися взаємозамінно. Інтеркультурний визначає державну політику взаємодії культури-гегемона та культури меншин, яка створює інтеграцію шляхом взаємодії, подолання потенційних конфліктних ситуацій, взаємозалежності, перекриття, взаємозбагачення. Поняття «інтеркультурний» має відокремлюватися й від поняття «транскультурний», що означає злиття, створення гібридних форм культури, та від поняття «мультикультурний», що означає в першу чергу існування декількох окремих культур поряд, але без взаємовпливу чи взаємозбагачення цих культур.

Спираючись на документи Ради Європи з питань освіти і культури [6] роботи західноєвропейських дослідників С. Ніето [7], Ф. Дервіна [8], С. Сіренса [9], С. Лухтенберг [10] та ін., необхідно визначити, що останнім часом термін «мультикультурний» набуває поширеності у зарубіжному науковому дискурсі, і, відповідно, розширюється його семантичне значення. Все більше науковців використовують цей термін у значенні «такий, що має відношення до процесу інтеграції та взаємовпливу декількох культур, що існують поряд та певним чином взаємодіють». У зв'язку з тим, що даний термін набуває усе більшого поширення, на нашу думку, варто використовувати саме його для визначення процесу освіти, що стосується освіти в етнічно гетерогенних класах та роботи у етнічно гетерогенних колективах.

В Україні, на жаль, поки що не існує загальнонаціональної програми підготовки вчителів до роботи у мультикультурному навчальному середовищі. Відсутня загальна стратегія та довготривала програма підготовки вчителів до роботи в етнічно- та культурно-гетерогенних класах. В українському науковому дискурсі вживається термін «полікультурність» [11]. Хоча останнім часом почали з'являтися певні дослідження у цьому напрямку, такі як роботи Н. Якси [12], Р. Мичковської та Ю. Беца [13], однак попереду іде довгий процес узагальнення досвіду європейських країн та адаптації його до соціо-економічних, політичних, освітніх умов України.

Література:

1. Arslan, Hasan & Raġa, G. (2013) *Multicultural Education: From Theory to Practice* Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing, pp. 3–15
2. Gibson, Margaret Alison. (1984). *Approaches to Multicultural Education in the United States: Some Concepts and Assumptions*. *Anthropology & Education Quarterly* 15 (1): 94-120.
3. <http://medical-dictionary.thefreedictionary.com/Cross-culturalism>
4. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/crosscultural>
5. <http://www.yourdictionary.com/intercultural>
6. Education and Training 2020 Thematic Working Group 'Professional Development of Teachers. Retrieved from: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/teacher-competences_en.pdf